

VĒSTURNIEKS RIHARDS TREIJS (21.07.1931.–29.05.2013.)



Šā gada 29. maijā dzīves gaitas beidzis vēsturnieks Rihards Treijs. Viņš piedzima piecu bērnu zemnieka ģimenē Ventspils apriņķa Popes pagastā 1931. gada 21. jūlijā. Pēc vietējās pamatskolas absolvēšanas R. Treijs mācījās Ventspils 1. vidusskolā. Jau tajā laikā viņš parādīja spējas žurnālistikā, jo strādāja un kopš 1947. gada publicējās vietējā laikrakstā “Brīvā Venta”.

No 1951. līdz 1956. gadam R. Treijs studēja vēsturi Latvijas Valsts universitātē, beidzams augstskolu ar izcilību. Līdztekus studijām viņš vairākus gadus pildīja laikraksta “Padomju Students” atbildīgā sekretāra un redaktora pienākumus, kā arī bija LVU Vietējās komitejas priekšsēdētājs. Pēc mācībām aspirantūrā republikas ZA Vēstures institūtā sekoja darbs avīzes “Padomju Jaunatne” redaktora amatā 60. gadu sākumā, kad šis laikraksts ieguva plašu popularitāti ar saviem centieniem ieņemt humānu un demokrātisku pozīciju.

Gandrīz 30 gadus R. Treijs veica pedagoģisko darbu. Tas sākās Daugavpils Pedagoģiskajā institūtā. Pēc tam R. Treijs 10 gadus vadīja LU Žurnālistikas katedru (1982–1992). Viņš sekmīgi aizstāvēja doktora disertāciju (1983), kas ar LZA Latvijas vēstures institūta habilitācijas un promocijas padomes 1992. gada lēmumu pielīdzināta habilitētā doktora (Dr. habil. hist.) darbam. Ar LU Senāta lēmumu viņam piešķirts profesora akadēmiskais nosaukums (1993). Latvijas Republikas Valsts emeritēto zinātnieku padome R. Treiju ievēlēja par Valsts emeritēto zinātnieku (2005).

Zinātniskās darbības pirmajā posmā R. Treijs galveno uzmanību veltīja Latvijas revolucionārās kustības vēstures izpētei, priekšroku dodot kreisajiem laikrakstiem un žurnāliem. Pēc tam viņš pievērsās Latvijas Republikas (1918–1940) žurnālistikas vēstures izpētei kolektīvā darbā “Latvijas Republikas prese, 1918–1940”, kur no teksta vairāk nekā 500 lappusēm lielākā daļa ir R. Treija uzrakstīta (1996).

Par grāmatu “Latvijas valsts un tās vīri: Latvijas Republikas valdības. Ministri savos darbos, 1918–1940” R. Treijam tika piešķirts Latvijas Republikas valdības augstākais apbalvojums – Ministru kabineta Goda diploms (1998).

Pēdējo gadu desmitu R. Treijs veltījis Latvijas Republikas (1918–1940) atsevišķu politisko, militāro darbinieku un diplomātu darbības vispusīgai analīzei. Publicētas monogrāfijas: “Latvijas diplomātija un diplomāti (1918–1940)” (2003), “Latvijas valsts un ministru prezidenti (1918–1940)” (2004), “Latvijas ģenerāļi. Armijas komandieri un štāba priekšnieki (1918–1940)” (2006), “Zigfrīds Meierovics” (2007), “Vilhelms Munters” (2010), “Miķelis Valters” (2012), darbs “Mārgers Skujenieks” palika rokrakstā.

Apbrīnas vērts ir R. Treija erudīcija un darbaspējas, kas izpaudās viņa vairāk nekā trīsdesmit publicētajās monogrāfijās un brošūrās un ap 1200 zinātniskajos un populārzinātniskajos rakstos un recenzijās dažādos krājumos, enciklopēdijās, laikrakstos, žurnālos un runās, kas izskanējušas televīzijas un radio raidījumos. R. Treija darbi apliecina viņa spēju saskatīt vēstures likumsakarības. Viņš bija uzticams draugs, talantīgs, darbīgs, ražīgs vēsturnieks un publicists. Tādu mēs viņu vienmēr saglabāsim savās atmiņās.

Rihards Treijs apglabāts dzimtās puses – Popes kapsētā blakus saviem vecākiem šā gada 1. jūnijā.

Ēvalds Mugurēvičs